

MANICHEUSZ (51) *sb m*

Manicheusz (27), **Manicheus** (7), Manicheusz *a.* Manicheus (17); Manicheusz *PatKaz I* (2), *SeklKat*, *GrzegRóżn*, *RejAp*, *WujJudConf* (3), *CzechRozm* (2), *SkarŻyw* (4), *CzechEp* (4), *ReszPrz*, *WujNT* (4), *PowodPr*; Manicheus *KromRozm I*, *KromRozm III*, *GliczKsiąż*, *KrowObr*; Manicheusz : Manicheus *WujJud* (3:3).

a jasne (w tym 1 r. błędne znakowanie); *e prawdopodobnie jasne* (tak *WujBib*).

W temacie pl: maniche- (17), manicheusz- (14); maniche- *KromRozm I* (2), *KromRozm II* (2), *KromRozm III* (2), *BielKron* (10); manicheusz- *WujJud* (3), *WujJudConf* (3), *SkarŻyw* (3), *WujNT* (3), *PowodPr*; maniche-: manicheusz- *RejAp* (1:1).

sg N Manicheusz (7). ◇ *G* Manicheusza (5). ◇ *D* Manicheuszowi (2). ◇ *A* Manicheusza (3). ◇ *I* Manicheusz(e)m (1). ◇ *V* Manicheuszu (2). ◇ *pl N* manichei (10) *KromRozm I* (2), *KromRozm II*, *KromRozm III*, *BielKron* (5), *RejAp*, manicheuszowie (4) *WujJud*, *WujJudConf*, *SkarŻyw*, *WujNT*. ◇ *G* maniche(o)w (4), manicheusz(o)w (4). ◇ *D* maniche(o)m (1). ◇ *A* manichei (2) *KromRozm II*, *KromRozm III*, manichensze (2) *WujJudConf*, *WujNT*. ◇ *I* manicheuszami (3) *WujJud*, *SkarŻyw*, *WujNT*, manicheuszmi (1) *RejAp*.

Sł stp: manichei, *Cn*, *Linde brak*.

1. *n-pers Mani lub Manes, żyjący w III w. w Persji, twórca systemu religijnego zwanego manicheizmem, złożonego głównie z elementów mazdaizmu i chrześcijaństwa, przyjmującego isinienie na świecie i w duszy ludzkiej równorzędnych, walczących ze sobą pierwiastków dobra i zła* (17) : *PatKaz I* 10v; *KromRozm I* M3v; iż iuż onych że czałow ludzie takowi náftawáli/ ktorzy tak o Iezufie Chriřtufie fyngu Bożym trzymáli y vczyli/ że on nie był práwym człowiekiem: ále był duchem [...]. W którym błędzie był Márcion y Mánicheufz. *CzechRozm* 39 (2); bo fię też dla tego Ambrozy ná Mánicheufzá fráfuie. *CzechEp* 180 (3); *ReszPrz* 40.

W połączeniach szeregowych (5): Yedno iż nyemowya óslep/ Awo my [...] nye tám wám Kryřtufá vkázuyemy/ gdzye yeřt y był od początku [...]. Ale [...] w opuřczonych dawno: y řkáżonych dumach Aeryufá/ Vigilanciuřá/ Viklewá/ Hufśá/ Berengaryufá/ Donatá/ Mánicheufá. *KromRozm III* E5; *GliczKsiąż* L4v; *KrowObr* A4; *GrzegRóżn* M3; *WujNT* 728.

Wyrażenie: »kacerez, heretyk Manicheusz« [szyk 4:2] (3:3): *PatKaz I* 10v; Tak ci rozvmiał řwięty Avgvřtyn/ gdy ty řłowa napířał/ na przeciwno [!] Manichevřzowi kacerezowi/ y nářadowczam iego *SeklWyzn* c2; *GliczKsiąż* L4v; *KrowObr* A4; *SkarŻyw* 299; *WujNT* 728.

2. *Wyznawca manicheizmu; członek sekty manichejskiej* (34) : *KromRozm I* B2v; Mánichei też řtary zakon zárzucáli: á Ewanyeliya tylko á piřmem Apořtolskim błędow řwych wyelkich á rozmáitych bronili. *KromRozm II* o3v; Tego czału Manes s Perfyey/ od ktorego Mánichei rzeczeni/ odřzczepieniec był. *BielKron* 154, 127v *margin*, 160v [2 r.]; vpadł on Montanus Kácerz y s pomocniki řwemi/ z onymi Mánicheufzmi/ z onymi Wářentiniany *RejAp* 74; *WujJud* 67; Przetoż odrzucamy Mánicheufze w tey rzeczy/ ktorzy nicwyznawáia/ áby człowiek był z początku od Bogá dobrym řtworzony *WujJudConf* 67v, 67; *SkarŻyw* 57, 202, 374; ále też y řam Auguřtyn/ od Fauřta Mánicheufzá gwałtem przypárty/ wyznác to muřiał *CzechEp* 282; *WujNT* 64, 817.

W połączeniach szeregowych (5): *KromRozm I* C4; *KromRozm II* v4v; Co było sprostnyeyśfego nád Cerdoniany/ Gnołtyki/ Valentyniany/ Márcyomty [!]/ Manichei/ Adámity *KromRozm III* Cv, D7v; *RejAp* Ff3.

Wyrażenia: »kacerstwo manicheuszow« (2): *WujJud* 198; Gdy kácerstwá Mánicheuszow/ Donatyłtow/ y infze [...] nabárziefię przeciw łtolicy Rzymłkiey obnrzyły: dopuścił Pan Bog/ iż ią Wándali pośiedli. *PowodPr* 31.

»manichei kacerze, odszczepieńcy« (2:2): Ci to Mánichei kacerze/ powiedáli w niebie być dwa Bogi iednákiey mocy *BielKron* 154, 127v, 158; *RejAp* Ff3.

»seкта maniche(usz)ow« [szyk 3:1] (4): [Augustyn] wízákże z nawodu pogan wpadł był w bład/ to iest/ w fektę Mánicheow *BielKron* 160v, 160v, 166; *WujJudConf* 31.

Przen: Powtarzający, przejmujący błędy manichejczyków (5) : *WujJud* 67 marg, Mm2v, Mm5, Mm5v; A ták niech fię káždy brzydzi nowemi Mánicheuszámi czáfow náfzych/ Lutrámi y Kálwiniłtámi *WujNT* 403.

Cf **MANICHEJCZYK**

AL